

Hnízdění husy velké (*Anser anser*) na Kutnohorsku

The breeding of the Greylag Goose (Anser anser) in district of Kutná Hora

Michal KAVKA

Pobřežní 53, 284 01 Kutná Hora; e-mail: numenius@seznam.cz

Husa velká (*Anser anser*) má palearktický typ rozšíření, vyskytuje se v Eurasii od Islandu na západě po Sachalin na východě. V Evropě je její areál poměrně mozaikovitý, ale početnost populace má vzestupný trend. Rozlišují se subspecie *A. a. anser* v evropské a *A. a. rubrirostris* v asijské části areálu výskytu. Většina hus na území České republiky je hybridního původu, neboť územím mezi střední Evropou a Uralem prochází široká hybridní zóna obou subspecií. Jde o částečně tažný druh, přičemž zimoviště u nás hnízdících párů se nacházejí v severní Africe, čím dál častěji ale v jižní nebo i střední Evropě (ŠŤASTNÝ & HUDEC 2016).

V České republice patří mezi hlavní hnízdní oblasti husy velké jižní Čechy, Polabí na rozhraní středních a východních Čech, jižní Morava, Poodří a Podkrušnohorské pánve. Prostředím jsou zejména větší a mělké vodní plochy s ostrůvky, přítomností litorálních porostů a okolních luk. Na naše hnízdiště husy velké přilétají v únoru až březnu, koncem června se přesunují na letní shromaždiště. V letech 2001–2003 bylo odhadnuto na našem území 670–800 hnízdících párů, přičemž došlo nejen ke zvýšení početnosti, ale také k rozšiřování hnízdního území (ŠŤASTNÝ *et al.* 2006). Novodobé šíření husy velké v sousedním východočeském regionu shrnuje MACH (2019).

Z Kutnohorska existuje jediný údaj o hnízdění husy velké, a to z přehrady Želivky (ŠŤASTNÝ *et al.* 2006). V tomto případě se ale jednalo o uprchlíky z domácího chovu z blízké vesnice (Z. Vondráček *in verb.*). Pravděpodobně hnízdění z Vavříneckého rybníku v letech 2004–2006 uvádí KAVKA (2011). Od roku 2016 husa velká hnízdí v okrese Kutná Hora pravidelně, níže následuje výčet dosavadních prokázaných hnízdění.

Přehled lokalit s prokázaným hnízděním husy velké na Kutnohorsku v období 2016–2020

Nový rybník

Kvadrát 6058, souřadnice 49°58.11' N, 15°20.90' E, nadmořská výška 221 m, rozloha 9,2 ha – z toho 3,5 ha porost rákosí.

17. 4. 2016 – pět pull. (M. Truhlář *in litt.*, KAVKA 2019).

V letech 2017 a 2018 byl na rybníku na začátku hnízdní doby nízký stav vody, zřejmě proto nedošlo k zahnízdění.

2020 – úspěšné hnízdění tří párů, pozorovány rodinky vodící tři, tři a dvě mláďata.

Rybník Katlov

Kvadrát 6157, souřadnice 49°49.10' N, 15°14.95' E, nadmořská výška 473 m, rozloha 22,5 ha – z toho 0,5 ha porost rákosí, přítomny tři ostrůvky s keřovou až stromovou vegetací o rozloze 1 700 m², 240 m² a 360 m².

30. 4. 2017 – pět pull., vzletnosti se dožila čtyři mlád'ata.

12. 5. 2018 – pět pull., vzletnosti se dožilo pět mlád'at.

28. 4. 2019 – čtyři pull., 26. 5. 2019 – jen tři mlád'ata.

25. 4. 2020 – dvě vyvedené rodinky: šest a čtyři mlád'ata.

Pozn.: Hnízdící samec v letech 2017–2020 značený červeným límcem s kódem S17, který dostal jako pull. dne 14. 6. 2014 na Studeneckém rybníku v okrese Třebíč (88 km JV od rybníka Katlov).

Pískovna u Žehušic

Kvadrát 6058, souřadnice 49°57.47' N, 15°24.23' E, nadmořská výška 225 m, rozloha 8,5 ha.

15. 5. 2018 – pět pull.

Rybník Vrabcov

Kvadrát 6058, souřadnice 49°56.02' N, 15°20.77' E, nadmořská výška 220 m, rozloha 12,5 ha – z toho 3 ha rákosí.

12. 4. 2019 – pár se šesti mlád'aty, později jen s pěti.

Ovčárecký rybník

Kvadrát 6058, souřadnice 49°57.50' N, 15°19.93' E, nadmořská výška 210 m, rozloha 9,9 ha, hnízdění pravděpodobně proběhlo v rákosinném mokřadu pod hrází.

Obr. 1: Dvě rodiny husy velké (*Anser anser*) se šesti a čtyřmi mlád'aty na rybníku Katlov na Kutnohorsku, 25. 4. 2020. Foto: M. Kavka.

Fig. 1: Two pairs of Greylag Goose (*Anser anser*) guarding six and four goslings on Katlov pond, district of Kutná Hora, 25th April 2020. Photo by M. Kavka.

2020 – úspěšné hnízdění dvou párů, pozorovány dvě rodinky vodící šest (později pět) a tři mláďata.

SOUHRN

V příspěvku jsou shrnuta všechna známá hnízdění husy velké na Kutnohorsku. Prvně bylo hnízdění jednoho páru prokázáno v roce 2016 na Novém rybníku u Nových Dvůrů. V dalších letech vyhnízily pravidelně 1–2 páry na rybnících Katlov, Vrabcov a na písňíku u Žehušic. V roce 2020 nastal výrazný růst početnosti, kdy bylo zjištěno celkem sedm hnízdících párů: tři páry na Novém rybníku a po dvou párech na rybnících Katlov a Ovčárecký.

SUMMARY

*This article summarizes data on breeding expansion of Greylag Goose (*Anser anser*) in district of Kutná Hora (Central Bohemian region, area 917 km², altitude 195–555 m a.s.l., mainly lowland area containing several ponds). First documented breeding of wild pair of Greylag Goose was confirmed in 2016 on Nový pond (coordinates 49°58.11' N, 15°20.90' E, altitude 221 m a.s.l., area 9,2 ha) – one pair fledged five goslings. About 7–10 pairs of Greylag Goose bred in the region in 2020: three pairs on Nový pond, two pairs on Katlov pond (coordinates 49°49.10' N, 15°14.95' E, altitude 473 m a.s.l., area 22,5 ha) and two pairs on Ovčárecký pond (coordinates 49°57.50' N, 15°19.93' E, altitude 210 m a.s.l., area 9,9 ha).*

PODĚKOVÁNÍ

Za pomoc s úpravou rukopisu děkuji Liboru Prausovi.

LITERATURA

- KAVKA M. 2011: Mokřadní ptáci Vavříneckého rybníka v letech 1999–2010. *Panurus* 20: 3–42.
- KAVKA M. 2019: Porovnání avifauny na Vrabcovsku (Kutnohorsko) v letech 1938–1955 a 1998–2018. *Panurus* 28: 1–57.
- MACH J. 2019: První úspěšné hnízdění husy velké (*Anser anser*) v okrese Svitavy. *Panurus* 28: 91–93.
- ŠŤASTNÝ K. & HUDEC K. (eds) 2016: *Fauna ČR, Ptáci 1*. Academia, Praha.
- ŠŤASTNÝ K., BEJČEK V. & HUDEC K. (eds) 2006: *Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2001–2003*. Aventinum, Praha.